

Information om

MEDICIN MOD ADHD

Til børn og unge

INDHOLD

- 03 Hvad er ADHD?
- 04 Hvordan behandler man ADHD?
- 05 Medicin mod ADHD
- 06 Opstart af medicin
- 07 Typer af medicin
- 07 Centralstimulerende medicin
- 08 Ikke-centralstimulerende medicin
- 09 ADHD og misbrug
- 10 Hvor længe skal man have medicin?

Denne pjece handler om medicin mod ADHD. Den henvender sig til forældre til børn og unge med ADHD, der er i behandling i Region Midtjylland. Unge med ADHD kan også med fordel læse pjecen.

Pjecen beskriver, hvad ADHD er, og hvordan man kan behandle ADHD med medicin.

Vi håber, at pjecen kan være en hjælp til, at du og din familie kan blive klogere på medicin mod ADHD.

Med venlig hilsen
Region Midtjyllands psykiatri
Tingvej 15, 8800 Viborg
Tlf. 78 41 00 00

HVAD ER ADHD?

ADHD er en af de mest udbredte psykiske vanskeligheder blandt børn og unge. Nogle vokser fra det, men de fleste har også ADHD som voksne. ADHD er derfor en lidelse, som mange skal lære at leve med.

Heldigvis er der meget, man kan gøre for at få et godt liv med ADHD. Man kan få støtte og hjælp til at lære at forstå sygdommen, så man kan indrette familielivet på den bedste måde. Og man kan få medicin, der hjælper med at mindske symptomerne på ADHD.

Symptomer

De hyppigste symptomer på ADHD findes inden for tre områder: Opmærksomhedsvanskeligheder, impulsivitet og hyperaktivitet.

Det er vigtigt at understrege, at alle børn og unge med ADHD ikke har de samme symptomer. Mens nogle fx primært har problemer med koncentration, kan andre være meget hyperaktive og impulsive.

Symptomerne hos det enkelte barn kan også forandre sig over tid. Fordi symptomerne er meget forskellige, er der også behov for mange forskellige former for støtte og hjælp.

SYMPTOMER PÅ ADHD

Opmærksomhedsvanskeligheder

- Koncentrationsbesvær
- Glemsomhed
- Bliver nemt distraheret
- Forvirret
- Svingende energiniveau
- Følelse af at være uoplagt

Impulsivitet

- Frembrusende
- Utålmodig
- Afbryder andre
- Hurtig
- Overfladisk
- Spændingssøgende

Hyperaktivitet

- Rastløs
- Urolig
- Hektisk
- Piller ved ting
- Har svært ved at sidde stille i længere tid

HVORDAN BEHANDLER MAN ADHD?

ADHD kan behandles med terapi og medicin. Det er barnets psykiater, der vurderer, hvilken behandling der passer til barnet og familien.

Psykoedukation

Terapi tilbydes som regel som psykoedukation - dvs. undervisning i ADHD. Her handler det om at give barnet, forældrene og evt. øvrige netværk en forståelse for, hvad det vil sige at have ADHD.

Det er afgørende, at især forældrene kender til ADHD. Det er vigtigt, at de har viden om lidelsen, og at de ved, hvilken hjælp og støtte, der kan lette hverdagen for deres barn.

Undgå stress

Helt overordnet kan man sige, at børn og unge med ADHD nemmere bliver stressede. Behandling af ADHD handler derfor i høj grad om at mindske risikoen for stress.

Hvor får man hjælp og behandling?

- ❑ Medicinsk behandling foregår på hospitalet.
- ❑ Terapeutisk behandling foregår på hospitalet eller ved kommunen.
- ❑ Kommunen og barnets skole/uddannelsessted kan også ofte hjælpe med forskellige former for støtte og hjælp, fx kontaktperson, støttelærerordning m.m.

Også lærerne i skolen kan have behov for viden om ADHD, så de bedre kan skabe nogle rammer, som tager hensyn til barnet. For mange børn er det f.eks. godt med små pauser, muligheder for at røre sig og hjælp til at huske vigtige beskeder.

Psykoterapi

Nogle børn og unge med ADHD kan være så påvirkede af deres vanskeligheder, at personlige psykoterapeutiske samtaler kan hjælpe dem til at få det bedre.

MEDICIN MOD ADHD

Medicin mod ADHD er noget af det mest effektive til at mindske symptomer på ADHD. I dag findes der mange forskellige lægemidler til behandling af ADHD. Det er meget forskelligt hvilket lægemiddel, der passer bedst til det enkelte barn.

Det kan tage tid at finde den medicin, som virker bedst og har færrest bivirkninger. Men det er vigtigt, at barnet, forældrene og behandleren sammen bruger tid på at finde den bedste medicin. Barnet kan få gavn af det i mange år fremover - måske hele livet.

Både børn, unge og voksne kan få medicin mod ADHD. En række un-

Vidste du....

At alle mennesker er forskellige og tåler medicin forskelligt? - Derfor kan det godt tage lidt tid at finde frem til den medicin, der passer bedst til din søn eller datter.

dersøgelses har dog vist, at medicin ikke har så stor effekt ved mindre børn. Man anbefaler derfor som udgangspunkt ikke medicin til børn før skolealderen (0-6 år).

Medicin kan ikke stå alene

Medicin har generelt en god effekt på ADHD, men medicin kan ikke stå alene. Det er vigtigt, at både du, dit barn og resten af jeres familie får anden støtte, fx psykoedukation, hvor I kan lære mere om, hvad det vil sige at have ADHD.

OPSTART AF MEDICIN

Opstart af medicin sker i samråd med en speciallæge i psykiatri. Hvis lægen vurderer, at medicin kan hjælpe dit barn, aftaler I at begynde på et behandlingsforløb med medicin.

Første undersøgelse

Før dit barn begynder i medicinsk behandling, vil behandleren (en sygeplejerske eller en læge) tjekke blodtryk og puls samt måle vægt og højde. Det kan også være, at der skal tages et hjertediagram (EKG). Det tager ganske kort tid og gør ikke ondt.

Behandleren fortæller, hvilken medicin dit barn skal have, og giver dig en plan for, hvordan I langsomt trapper op i dosis. Det er vigtigt at følge planen, da langsom optrapning er med til at mindske risikoen for bivirkninger.

Kontrol

Efter et kortere stykke tid, typisk 2-4 uger, kommer I til kontrol hos behandleren. Dit barn får igen målt puls, blodtryk, vægt og højde, og I kan fortælle, hvordan I oplever medicinen. Har den haft en god effekt på din søn eller datter? Eller har der været bivirkninger?

Hvis ikke medicinen har virket efter hensigten, kan I sammen med behandleren beslutte at hæve dosis eller prøve en anden form for medicin. I lægger en plan for, hvordan medicinen skal indtages i

Hvorfor måle højde og vægt?

ADHD- medicin kan i meget sjældne tilfælde påvirke højdevæksten hos et barn, så det som voksen bliver en smule lavere, end det ellers ville have været. Risikoen er meget lille. For at sikre en normal vækst, kontrollerer lægen løbende barnets højde og vægt. Hvis lægen finder en påvirkning af væksten, stoppes behandlingen med det samme.

Hvorfor måle puls og blodtryk?

ADHD- medicin kan i nogle tilfælde påvirke blodtryk og puls. Det har normalt ingen betydning. Nogle kan i perioder mærke en hjertebanken, men det er som regel helt ufarligt.

det næste stykke tid og aftaler en tid til en ny kontrol.

Videre forløb

Sammen med behandleren finder I frem til den medicin, der passer bedst til dit barn. I lægger en plan for, hvordan medicinen skal doseres. I fortsætter med at gå til kontrol, indtil effekten af medicinen er stabil.

TYPER AF MEDICIN

Man kan opdele medicin mod ADHD i to store grupper: De centralstimulerende

former for medicin og de ikke-centralstimulerende former for medicin.

Hvad sker der i hjernen?

Evnen til at være opmærksom (opmærksomhedsfunktionen) er nedsat, når man har ADHD. Det er særligt signalstofferne dopamin og noradrenalin som har betydning for opmærksomhedsfunktionen. De fleste typer af medicin mod ADHD øger mængden af dopamin og noradrenalin i bestemte områder i hjernen.

CENTRALSTIMULERENDE MEDICIN

En fordel ved centralstimulerende medicin er, at den giver en meget hurtig effekt.

Man kan mærke virkning allerede 30-60 minutter efter, at man har taget medicinen. Nogle former for medicin virker i 3-4 timer, mens andre er en slags depotmedicin, der virker i længere tid, helt op til 13-14 timer.

Der er forskel på, hvor hurtigt man omsætter medicinen. Derfor kan den samme medicin virke i længere tid hos nogle børn, mens andre måske ikke får en lige så langvarig effekt. Nogle kan derfor være nødt til at tage medicin flere gange om dagen for at være ordentlig hjulpet, mens andre kan nøjes med en enkelt gang.

Mange børn med ADHD får f.eks. kun medicin først på dagen, inden de skal i skole. Senere – om aftenen når de er hjemme og der er mere frie rammer, har de ikke behov for medicin.

Bivirkninger

De typiske bivirkninger kan være mindre appetit og nogle gange kvalme. Det er ofte forbigående og forsvinder efter nogle dage eller uger med medicinen.

Hvis man har tendens til tics, kan man nogle gange opleve, at man får flere og mere udtalte tics. Modsat kan tics'ne også blive færre, når man kommer i behandling.

Blodtryk og puls kan øges en smule, men det er oftest uden betydning. Barnets

behandler kontrollerer løbende blodtryk og puls.

Enkelte gange kan medicinen forårsage tristhed og angst hos barnet. Tal med behandleren, hvis ikke det går hurtigt over. Overvej at skifte til et andet lægemiddel.

Andre bivirkninger er sjældne, men det er vigtigt, at man kontakter behandleren, hvis man har mistanke om, at nyopståede gener kan være bivirkninger af medicinen.

Sådan indtages medicinen

Både centralstimulerende og ikke-centralstimulerende medicin findes som tabletter, kapsler og i nogle tilfælde i flydende form. Nogle kapsler kan åbnes og indholdet drysses ud på mad eller i væske.

IKKE-CENTRALSTIMULERENDE MEDICIN

En fordel ved ikke-centralstimulerende medicin er, at effekten af medicinen ikke er afhængig af, hvornår på dagen man tager den. Man kan med andre ord nøjes med at tage medicin én gang om dagen – og så virker den hele døgnet.

Til gengæld virker ikke-centralstimulerende medicin langt fra så hurtigt som centralstimulerende medicin. Faktisk kan der gå op til 2-3 måneder, før effekten af medicinen sætter ind. Mange mærker dog begyndende virkning allerede efter nogle uger.

Bivirkninger

De typiske bivirkninger af ikke-centralstimulerende medicin er påvirkning af blodtryk og puls, samt mindre appetit og nogle gang let kvalme. Der er ingen risiko for forværring af tics.

I sjældne tilfælde kan barnet blive trist eller vredt og skælde meget ud på andre.

De fleste bivirkninger er forbigående, men det er altid vigtigt, at man kontakter sin læge eller sygeplejerske, hvis man har mistanke om bivirkninger eller får det dårligt, efter at man har taget medicinen.

ADHD OG MISBRUG

Noget af den medicin, som bruges til behandling af ADHD, kan misbruges, hvis man tager det i meget større doser, end lægen har ordineret. Da medicinen kan misbruges, kontrollerer myndighederne nøje, hvor meget der udskrives til den enkelte patient. Det er vigtigt, at I som forældre opbevarer medicinen forsvarligt, indtil jeres barn selv bliver gammel nok til at administrere det.

Nogle forældre frygter, at medicin mod ADHD kan skabe en senere afhængighed af alkohol eller stoffer hos deres barn. Det er der intet, der tyder på. Mange undersøgelser viser faktisk,

ADHD og alkohol

- ADHD-medicin kan i visse tilfælde påvirke effekten af alkohol.
- Unge, der får medicin mod ADHD, bør derfor være ekstra forsigtige med at drikke alkohol.

at medicinsk behandling af ADHD kan være med til at mindske risikoen for, at man senere udvikler et misbrug af stoffer eller alkohol.

HVOR LÆNGE SKAL MAN HAVE MEDICIN?

Mange kan have brug for medicin hele livet igennem, men nogle 'vokser fra' ADHD-symptomer og har ikke brug for medicin som voksne.

Man kan altid stoppe med medicinen, hvis man er usikker på, om den har

den ønskede effekt – eller ikke tror, man har behov for den mere. Før man stopper med behandlingen, er det dog en god ide at snakke med sin læge eller sygeplejerske.

Tak til forfatter

overlæge Jakob Ørnberg, ADHD Klinikken,
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, AUH Risskov

Tak til faglig ansvarlig

professor, overlæge, dr.med. Per Hove Thomsen,
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, AUH Risskov

Hvor kan du søge MERE INFORMATION ?

📄 psykinfomidt.dk

Her kan du også finde pjecer om de psykiatriske
diagnoser på forskellige sprog

📄 min.medicin.dk**📄 ADHD.dk**

ADHD-foreningens hjemmeside

Scan QR-koden og få adgang
til mere viden om ADHD hos børn og unge,
nyttige links, videoer, bøger m.m.

